

Öğretmenlerin Uzaktan Eğitimin Yararına Yönelik Algılarının Analizi

Sezai DEMİR¹

Kezban GAZİOĞULLARI²

Yasin KORKMAZ³

Mehmet Emin YEŞİLKAYA⁴

DOI: 10.5281/zenodo.10070273

Öz

Öğretmenlerin uzaktan eğitimin yararına yönelik algılarının analizinin yapılması amacıyla yürütülen bu çalışmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma 2023-2024 eğitim öğretim yılında Malatya ilinde yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini, evren içerisinden belirlenmiş olan 360 öğretmendir. Araştırmada veri toplama aracı olarak Yıldız (2015) tarafından geliştirilen "Uzaktan Eğitime Yönelik Yarar Algısı" ölçeği kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak alınmış ve analizler SPSS 24.0 programı ile yapılmıştır. Araştırma sonucunda kadın öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik yarar algı düzeyinin erkek öğretmenlere göre daha yüksek olduğu, yaşın ilerlemesiyle uzaktan eğitime yönelik yarar algı düzeyinin düştüğü, güzel sanatlar öğretmenlerinin diğer branşlardaki öğretmenlere göre uzaktan eğitime yönelik yarar algı düzeylerinin düşük olduğu, eğitim düzeyinin yükselmesinin uzaktan eğitime yönelik yarar algı düzeyini yükselttiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Eğitim, Uzaktan Eğitim

Analysis of Teachers' Perceptions of the Benefits of Distance Education

Abstract

A general screening model was used in this study, which was conducted to analyze teachers' perceptions of the benefits of distance education. The research was conducted in Malatya province in the 2023-2024 academic year. The sample of the research is 360 teachers determined from the universe. The "Benefit Perception of Distance Education" scale developed by Yıldız (2015) was used as a data collection tool in the study. In the analysis of

¹ Dr. Saadettin Hacı Evliyagil Anadolu Lisesi, Battalgazi/Malatya, sezaidemir44@hotmail.com.

² Şehit Erdal Alpkılıç İlkokulu, Battalgazi/Malatya, yrgnckzbn@gmail.com.

³ Şehit Miraç Gürhan Ortaokulu, Battalgazi/Malatya, zevalihayal@gmail.com.

⁴ Hacı Hüseyin Köçük Mesleki Teknik Anadolu Lisesi, Battalgazi/Malatya, eminyesilkaya023@gmail.com.

the research data, the significance level was taken as $p < 0.05$ and the analyzes were carried out with the SPSS 24.0 program. As a result of the research, it was found that female teachers' benefit perception level for distance education was higher than male teachers, the benefit perception level for distance education decreased with increasing age, fine arts teachers' benefit perception level for distance education was lower than teachers in other branches, and the increase in education level increased the benefit perception level for distance education. It was concluded that it increased the level of perception

Keywords: Teacher, Education, Distance Education

Giriş

Eğitimin sürekli olarak üzerinde yoğunlaşılması gereken alanlardan biri olması, eğitim sürecine dâhil olan tarafların beklentilerinin farklılık göstermesi ve süreçte farklı yöntemlerin kullanılması nedeniyle tek bir tanım yapmak zordur (Yavuz, 2018). İnsan toplumunun geçmişten günümüze gelişim süreci boyunca bilgi, sosyal ve ekonomik hayatın önde gelen kaynaklarından biridir. Günümüzde teknolojinin giderek gelişmesi ve bilgi edinme kolaylığının artması, toplumda sınırların yok olmasıyla bilgi toplumu kavramını ön plana çıkarmıştır. Bilginin hayatın her anında yaygınlaştığı bu dönemde bilgi toplumu, sürekli kendini geliştiren, bilgi üreten, çağın gelişimine ayak uydurabilen, bilginin temel koşul olduğunun bilincinde olan bir nesil yaratmıştır (Mercan, 2018).

Bilgi üreten ve geliştiren bireyler yetiştirmek için ülkelerin farklı eğitim tarzlarını ve yöntemlerini benimsemeleri önemlidir. İnternet, zaman ve mekândan bağımsız olarak bilgiye kolay, ucuz ve sınırsız erişim sağlayan, çağımızın en büyük bilgi ağı olarak kabul edilmektedir. Öncelikle üniversiteler olmak üzere pek çok kamu kurum ve kuruluşu teknolojik gelişmelere ayak uydurarak internet altyapısını eğitim modellerine dâhil etmiştir. Teknolojideki hızlı gelişmelerle birlikte eğitim alanında ve çeşitli alanlarda birçok yenilik ortaya çıkmıştır. Kalkınmayı temel amaç edinen toplumlar, eğitimin kalitesini artırmak için ihtiyaç duyulan yenilikleri de dikkate alarak eğitim sistemlerini ve planlarını sürekli güncellemelidir. Bu bağlamda teknolojinin eğitim sistemine entegre edilmesiyle birlikte güncel teknolojiler eğitim ve öğretim ortamında yer edinmeye ve süreci kolaylaştırmaya başlamıştır. Bu bağlamda teknoloji eğitimin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir (Mercan, 2018).

Bilgi teknolojisinin hızla gelişmesiyle birlikte eğitimde de fırsatların geliştiğini ve ivme kazandığını görmekteyiz (Kurtoğlu-Erden ve Uslupehlivan, 2020). Teknolojilerin gelişmesiyle birlikte eğitim alanında ortaya çıkan eğitim sistemlerinden biri de uzaktan eğitimidir. Uzaktan eğitim ilk olarak 1728 yılında posta yoluyla başlamış ve günümüze kadar teknolojiyle birlikte gelişmeye devam etmiştir (Ak vd., 2018).

Uzaktan eğitim başlangıçta sadece temel eğitimde uygulanırken zamanla yetenek eğitimi, kurslar ve yükseköğretimde de uygulanmaya başlandı (Erfidan, 2019). Uzaktan eğitimin avantajları ve dezavantajları vardır. Bu çevrimiçi dersler için öğrenci ve öğretmenlerin internete kolay erişime sahip olmaları, kendi bilgisayarlarına sahip olmaları ve karşılaşılabilecekleri teknik sorunlarla baş edebilmeleri gerekmektedir (Güngören vd., 2019).

Ayrıca öğrencilerin iyi hazırlanmaması ve sınıfa alışan öğrencinin kendisini yalnız hissetmesi uzaktan eğitimin dezavantajlarından (Simpson, 2002).

Uzaktan eğitim; bilgi kaynaklarının elde edilmesi ve bireylere ulaştırılmasının etkin yollarını takip eden, teknolojiyi en üst düzeyde kullanan, eğitimci ile eğitim alan birey arasındaki zaman ve mekan faktörlerini ortadan kaldıran bir sistemdir (Özkul ve Girginer, 2001). Günümüzde uzaktan eğitim uygulamaları senkron, asenkron ve hibrit olmak üzere üç biçimdedir. Senkron uzaktan eğitim etkinliklerinde öğretmen ve öğrenciler uygun teknoloji kullanılarak farklı lokasyonlardan eş zamanlı olarak bir eğitim ortamına katılırlar. Asenkron uzaktan eğitim etkinliklerinde öğretmen ve öğrenci farklı zaman ve yerlerde eğitim ortamına dâhil olmaktadır (Yungul, 2018).

Uzaktan eğitim avantajları ve dezavantajları ile birlikte özellikle olağanüstü dönemlerde acil olarak tercih edilen eğitim yöntemlerinden biri haline gelmiştir. Uzaktan eğitimin örgün eğitime göre daha başarılı olabilmesi için birçok faktörün etkisi bulunurken, bu faktörlerden biri de öğretmenlerin uzaktan eğitimin yararlılığına karşı tutumlarıdır. Bu araştırmada öğretmenlerin uzaktan eğitimin yararlarına yönelik algı düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Eğitim

Eğitim, varoluşundan bu yana insanoglunun erişmek istediği bir alan olmuş ve bugüne kadar sosyal, siyasal, kültürel, ekonomik, sosyal ve kişisel boyutları olmak üzere pek çok şekilde tanımlanmış bir kavramdır. Eğitim sayesinde insan hayatı boyunca edindiği bilgileri hayatın her alanına uygulayabilmektedir (Çevik, 2008). Eğitim, bireylerin veya insan gruplarının bilgi, beceri ve davranışlarında istenilen değişiklikleri oluşturmak amacıyla bir ya da daha çok birey tarafından düzenlenen faaliyetlerin geliştirilmesi ve uygulanmasıdır. Eğitim, bireyleri önceden belirlenen amaçlar doğrultusunda eğitime, geliştirme ve beceri kazandırma sürecidir (Güneş, 2014). Eğitim bireyin davranışını değiştirirse de eğitimin temel amacı bireyde olumlu davranış değişiklikleri ortaya çıkarmaktır (Türkkan, 2019). Bugüne kadar eğitimin en kabul gören anlamı, kişinin davranışında, deneyimleri yoluyla bilinçli olarak istedik davranış değişiklikleri yaratma sürecidir (Ertürk, 2013). Tüm bu tanımlara göre eğitim, bireylerin davranışlarında arzu edilen ve kalıcı değişiklikler yaratmayı, bu sayede toplumda aktif olarak gelişmelerini ve iyi vatandaşlar olarak var olmalarını sağlamayı amaçlayan etkinliklerin tamamıdır. Uzun vadede içsel ya da dışsal deneyimler neticesinde ortaya çıkan davranış değişiklikleri, sonuçta öğrenilmiş davranış olarak ortaya çıkmaktadır (Bahat, 2013).

Eğitimin tek bir birey üzerine indirgenmesi ve bu şekilde tanımlanması pek uygun değildir. Çünkü eğitim aynı zamanda toplum ve kültürle de ilgilidir. Her toplumun eğitime yaklaşımı farklılık gösterebilmektedir. Sosyoekonomik durum ve gelişmişlik düzeyi de eğitimi etkileyen faktörlerdir. Bilgi ve iletişim teknolojileri de eğitimi etkileyen alanlardan biridir (Çakmak, 2008).

Küreselleşen dünyada, teknolojik gelişmenin taleplerini karşılayan, değişimlere uyum sağlayabilen, yaşamı boyunca kendini sürekli geliştirebilen insanlar yetiştirmek isteyen toplumlar için eğitimin önemi giderek artmaktadır. Özellikle son yıllarda eğitimde teknolojinin kullanımı, belirlenen hedeflere ulaşılmasında, bilgi ve becerilerin daha sistematik

ve düzenli bir biçimde kazanılmasında önemli rol oynamaktadır. Teknoloji, eğitim hedeflerine ulaşmak, yaşamın her alanındaki ihtiyaçları karşılamak ve bilgiyi düzenlemek için kullanılan uygulamalar bütünüdür (İşman, 2008). Teknoloji ve eğitimin bu kadar iç içe olduğu günümüz dünyasında buna uygun bir eğitim ortamının oluşturulması zorunlu hale gelmiştir (Gündüzalp, 2021).

Eğitimin Türleri

Eğitim ikiye ayrılmaktadır.

İnformal Eğitim: Plansız ve rastgeledir. Herhangi bir amaçla kullanılmamakta olduğunu belirten Bahat'a (2013) göre yaygın eğitimde öğrenmenin büyük bir kısmı bilinçli farkındalık olmadan gerçekleşmektedir. Günlük yaşamda edinilen öğrenme, yaygın eğitimin kapsamına girmektedir. Yaygın eğitimde davranış değişikliği olumlu ya da olumsuz olabilmektedir.

Formal Eğitim: Bunlar planlı, planlı ve devlet kontrollü programlar olarak yürütülmektedir. Örgün eğitimde eğitim planları önceden hazırlanmakta ve eğitimler öğretmenler/öğretmenler tarafından sağlanmaktadır (Sağlam Çiçek, 2014).

Formal eğitim de ikiye ayrılmaktadır.

Örgün Eğitim: İlkokul, ortaokul ve yükseköğretim düzeyindeki öğrencileri hiyerarşik bir şekilde bir üst düzeye hazırlamak amacıyla planlı, önceden belirlenmiş bir eğitim programı olan ve öğretmenler tarafından verilen bir eğitim türüdür. Örgün eğitimde amaç öğrencilerde olumlu davranışlar geliştirmektir. Örgün eğitim iyi yapılandırılmış kurumlar tarafından sunulmaktadır. Öğrenciler buldukları kurumun seviyesine göre sınıflara ayrılmakta, öğrenim görmekte ve aldıkları eğitime göre diploma verilmektedir (Güneş, 2014). Birey, herhangi bir kariyere başlamadan önce, genel ve özel bilgiler konusunda yetişmek amacıyla bir okul veya okul niteliğindeki bir kurumda örgün eğitim almaktadır (Demirel ve Kaya, 2011).

Yaygın Eğitim: Eğitimde vizyon, bireysel yaratıcılığı ve hayal gücünü geliştirmektedir. Akçay'ın (2006) belirttiği gibi bireysel farklılıkları dikkate alıp değerlendirerek, her bireyin kendi özelliklerine göre kendini en üst düzeyde geliştirebilmesini; zaman ve mekânla sınırlı kalmadan, kendine özgü öğrenmeyi yaratmasını sağlamaktadır. Birey eğitim ile kendini yenileme yeteneğine ve değişme esnekliğine sahip, öğrenen ve insan merkezli bir eğitim sistemine sahip olmaktadır.

Yaygın eğitim; örgün eğitimle birlikte ve onu tamamlayan, örgün eğitim sistemi dışındaki çeşitli kişileri eğitim kurumları aracılığıyla, uygulamalı yöntemlere ve çeşitli programlara göre yetiştirmeyi amaçlayan eğitimidir. Her yaşta insana ihtiyaç duydukları eğitimi sağlamak yaygın eğitim ile gerçekleştirilmektedir (Alkan vd., 1996).

Uzaktan Eğitim

Günümüz dünyasında bilimsel, toplumsal ve kişisel olgularda yaşanan hızlı değişimler eğitimin önemini giderek arttırmıştır. Bu hızlı değişimin sonucunda çok sayıda insana kaliteli eğitim sağlanması, bireysel farklılıkların ve toplumsal ihtiyaçların karşılanması, eğitimde adaletin, demokrasinin ve fırsat eşitliğinin sağlanması gibi konular da ortaya çıkmaktadır (Alkan, 2011). Eğitimde bu sorunların giderilmesi, toplumun ve bireylerin değişen eğitim

ihtiyaçlarına cevap verebilmek için teknolojinin etkin kullanımı gündeme gelmiştir. Eğitim teknolojisinin yardımıyla basit, anlaşılır, verimli ve kaliteli bir eğitim süreci planlayarak güncel eğitim ihtiyaçlarını karşılamaya çalışılmaktadır (Yurdakul, 2007). Teknolojinin eğitimde uygulanması yeni bir eğitim yöntemi olan uzaktan eğitimi ortaya çıkarmıştır (İşman, 2022).

Literatür incelendiğinde araştırmacıların uzaktan eğitimin kapsamı ve tanımına göre uzaktan eğitimin özellikleri şu şekildedir (Gürer, 2018):

- Öğretmenler ve öğrenciler öğrenme süreci boyunca zaman zaman coğrafi olarak uzakta kalmaktadırlar.
- Öğrenme materyallerinin tasarlanması, geliştirilmesi ve destek sistemlerinin sağlanmasında eğitim kurumlarının etkisi bulunmaktadır.
- Öğretmenleri ve öğrencileri bir araya getirmek ve ders içeriğini sunmak için teknoloji ortamlarından yararlanılmaktadır.
- Öğrencilerin sohbetten faydalanabilmesi veya sohbet başlatabilmesi için iki yönlü iletişim sağlanmaktadır.
- Bireysel öğrenmeyi sağlamak için, öğrenme süreci boyunca öğrenci grupları zaman zaman birbirlerinden ayrı kalmaktadır.

Uzaktan eğitimin çizdiği çerçevede, eğitim kurumuna takılan teknolojik cihazlar aracılığıyla sağlanan iki yönlü iletişim ile öğrenci ve öğretmenlerin farklı lokasyonlarda bulunduğu durumlar bulunmaktadır. Uzaktan eğitim, farklı yerlerde eğitim ve öğretim gören kişiler için öğrenen ve öğretmenlere zaman, mekan ve yöntem açısından esnek bir öğrenme süreci sağlamak amacıyla çeşitli teknolojilerin kullanıldığı bir eğitim faaliyetidir (Uşun, 2006).

Uzaktan Eğitimin Olumlu ve Olumsuz Yönleri

Uzaktan eğitim veya uzaktan eğitim geleceğin eğitim sistemi için sadece bir seçenek değil, yükseköğretim kurumları tarafından da hazırlanmalıdır. Mevcut gerçeklik, tüm eğitim kurumları için fırsatlar ve zorluklar yaratmakta, öğrencilere nerede, ne zaman, nasıl ve kimden öğrenecekleri konusunda geniş seçenekler sunarak eğitimi daha çok birey için erişilmesi mümkün olmuştur (Mehrotra, 2001). Uzaktan eğitimde kullanılan elektronik araçlar aynı zamanda öğrencilerin öğretmenlerle iletişim halinde kalmasını sağlamak, öğrenciler arasında iletişim kanalları sağlamak, boşlukları doldurmak ve uzaktan eğitim programları ile öğretim materyallerinin dağıtılması amacıyla da kullanılmaktadır (Sadeghi, 2019).

Bu nedenle teknolojik altyapı iyi olduğu ve uzaktan eğitime erişim sağlandığı süreçte öğrenciler medya araçlarıyla desteklenen eğitimden yararlanabilirler. Dünyaca ünlü üniversitelerin kaynaklarına bile uzaktan eğitim ile erişilebilmektedir. Hatta sınıf ortamında derse katılım sorunu yaşayan bireyler için medya araçlarının müdahalesi ile sorun ortadan kaldırılabilir. Kırsal kesimde yaşayan ve özellikle kırsal kesimde çalışan bireylere çalışma ve ileri eğitim hakkı sağlamaktadır. Kısacası, uzaktan eğitimin zaman ve mekan sorunu olmaması, öğrenenlere daha çekici gelen zengin içerik, çalışanların seçim yapmasına gerek olmaması, öğrenenlerin ücret ödemesine gerek olmaması gibi avantajları vardır (Odabaş, 2003).

Öte yandan aynı kırsal kesimin, özellikle olağanüstü dönemlerde, imkânları olmadığı için televizyon dışındaki eğitim içeriklerine erişemedikleri de bilinmektedir. Bu noktada yetkin öğrenenin yaşı, teknoloji okuryazarlığı, dijital okuryazarlığı ve deneyimi de önemli olmaktadır. Teknolojik ekipmanların karşılanabilirliği ve erişilebilirliği, eğitim teknolojisinin müfredata entegrasyonu, yenilik, uygulama ve değerlendirme konularında boşluklar bulunmaktadır (Odabaş, 2003).

Yetenekli okullar fiziksel sınıfı dijital dünyaya başarılı bir şekilde taşıırken, öğretmenlerin sanal öğrenme ortamlarını yönetmedeki bilgi, beceri ve öz yeterlilikleri geleneksel öğrenmenin sundukları ile sınırlı olduğunda eğitimde sorunlu ortamlar ortaya çıkabilmektedir (Abel, 2020). Olağanüstü dönemlerde uzaktan eğitim sisteminin kurulmasının zaman aldığını, öğrenenlerin özerkliğinin yetersiz olduğunu, öğretmenlerin deneyimsiz olduğunu ve olası sağlık sorunlarının eksiklik olduğunu açıkça görülebilmektedir (Odabaş, 2003).

Uzaktan Eğitimde Kalite

Uzaktan eğitimin kalitesinin artırılması ihtiyacı giderek önem kazanmaktadır. Bunun doğal sonucu ise uzaktan eğitimin kalitesinin tanımlanması, standartların belirlenmesi ve bu uygulamaların belirlenen standartlar çerçevesinde değerlendirilmesi gerekliliğidir (Şimşek, 2012). UNESCO, uzaktan eğitimde kullanılmakta olan teknolojik araçlar ne olursa olsun, uzaktan eğitim süreci öncesinde 4 temel konuda hazırlık yapılmasının öğrenme sürecinin etkililiğini artıracaklarını belirtmektedir. Bu boyutlar (UNESCO 2020):

- ***Teknolojik hazırbulunuşluk:*** Teknoloji araçlarının varlığı ve kullanımıyla ilgilidir. Bu, dijital öğrenme platformlarını, tüm öğrencilere uzaktan eğitim vermeye yönelik televizyon ve radyo sistemlerini ve elektrik, telefon, televizyon, radyo vb. teknik yetenekleri içermektedir. Tüm dijital cihazları ve internet erişimini kapsayan hazırlık seviyelerini kapsamaktadır.

- ***İçerik hazırbulunuşluğu:*** Bu boyut, Ulusal Müfredata uygun olarak televizyon, radyo programları, çevrimiçi veya basılı olarak evde öğrenmeye yönelik öğrenme ve öğretme materyallerine erişimi içermektedir. Tüm öğrencilerin, tüm sınıf düzeylerine uygun ve tüm konu alanlarını kapsayan öğretim içeriğine ulaşabilmesi, uzaktan eğitim sürecinin etkinliğini artıran bir faktördür.

- ***Pedagojik hazırbulunuşluk:*** Bu boyutun oluşabilmesi için öğretmenlerin, ebeveynlerin ve çocuk bakımından sorumlu olanların uzaktan öğrenmeye geçişe tam anlamıyla hazırlıklı olmaları önemlidir. Öğretmeye hazır olma, öğretmenlerin uzaktan öğrenmeyi tasarlama ve sunma becerisini ve ebeveynlerin ya da çocukların bakımından sorumlu olanların bu süreci kolaylaştırma ve destekleme yeteneğini içermektedir.

- ***İzleme ve değerlendirme hazırbulunuşluğu:*** Yeni yaklaşımların etkinliği konusunda hızlı geri bildirim sağlayabilecek sistemlerin kullanılabilirliği ve uyarlanabilirliğinin izlenmesini ve değerlendirilmesini içermektedir. Uzaktan öğrenme süreçlerini izlemek, kurs erişimini ve katılımını takip etmek, öğrenme sonuçlarını değerlendirmek ve önceden belirlenmiş amaçlara erişmek için acil durum uzaktan öğrenme müdahalelerinin sürdürülebilirliğini kapsamaktadır.

Uzaktan eğitimin kalite boyutları öğrenme etkililiği, maliyet etkililik, fırsat, öğrenci memnuniyeti ve öğretmen memnuniyeti olmak üzere beş kavrama dayanmaktadır (Şimşek, 2012). Maliyet verimliliği, etkililik ve erişilebilirlik boyutları uzaktan eğitimin kalitesini artırmaktadır. Uzaktan eğitimde kalite kavramı üç farklı boyutta ele alınmalıdır: kalitenin farklı anlamları, kaliteye değişik açılardan bakma ve eğitimin kalitesinin üst seviyelere çıkartılmasıdır. Eğitim sürecinde kalite birkaç farklı seviyeye ayrılabilir. Eğitim sürecinin beş düzeyde incelenmesi gerekmektedir: içerik kalitesi, yapısal kalite, süreç kalitesi, çıktı kalitesi ve etki kalitesi. Uzaktan eğitimde ise eğitim politikacılarının, öğretmenlerin ve öğrencilerin farklı bakış açılarını yakalamak için disiplinler arası bilgi alışverişine ihtiyaç vardır. Kalite “mükemmel” olarak değerlendirilirse, kullanılabilirlik veya finansal değer açısından kalite anlayışlarından ayrılması gereken farklı anlamsal kalite anlayışları bulunduğunu söylemek mümkündür (Ehlers, 2007).

Bartley-Bryan (2012), geleneksel yüz yüze eğitim ortamlarıyla da ilgili olan uzaktan eğitimde kalite güvencesinin bileşenleri şu şekilde özetlemiştir:

- *Öğrenme hedefleri ve içerik sunumu*: Açıkça tanımlanmış, tasarlanmış ve iletilmiştir.
- *Öğrenme etkileşimi*: Öğrenciler arasında ve öğretmenler ile öğrenciler içerisinde aktif, sık ve anlamlı bir birliktelik duygusu ve teknolojik medya tarafından desteklenen öğretim materyallerine yönelik arayüzler içermektedir.
- *Değerlendirme ve ölçme*: Öğrencilerin tepkisini, geri bildirimini ve hedeflere doğru ilerlemesini teşvik eden araçları ve etkinlikleri kapsamaktadır.
- *Öğretim medyası ve araçları*: İçerik sunmak, etkileşimi artırmak, öğrenci erişimini sağlamak ve çeşitlilik sağlamak için uygun şekilde tasarlanmıştır
- *Öğrenci destek sistemleri ve hizmetleri*: Teknik destek, öğretim kaynakları, tasarım ve geliştirme, fakülte gelişimi ve politika değişikliğinin teşvik edilmesi daha kolay olmaktadır.

Yapılan çalışmalarda, teknoloji tabanlı uzaktan eğitimin kalite göstergeleri beş ana başlıkta gruplandırılmıştır: Bunlar; eğitimsel etkililik, erişilebilirlik, finansal verimlilik, öğrenci memnuniyeti ve öğretim üyesi memnuniyettir. Buna göre (Ilgaz, 2008; Kılıç ve Gümüşeli, 2010; Şimşek, 2012):

- *Eğitimsel etkililik*: Eğitim programının hedeflerine ne kadar ulaştığı ile ilgilidir. Etkililik bir sonuç olmakla birlikte uzaktan eğitim süreçlerinin değerlendirilmesinde de en önemli kriterlerden biridir.
- *Erişilebilirlik*: Öğrenciler sağlanan hizmetlere ve öğrenme kaynaklarına ihtiyaç duydukları anda erişebilirler.
- *Finansal verimlilik*: Verimliliğin temel göstergeleri, kaliteyi korurken daha fazla insana fayda sağlayan, daha kısa sürede sunulan, daha ekonomik olan veya aynı kaynaklarla daha ekonomik olarak sunulan hizmetlerdir.
- *Öğrenci Memnuniyeti*: Yalnızca uzaktan eğitimde değil, yüz yüze eğitimde de eğitim programları ile öğrenci başarısı ve öğrenci memnuniyeti arasında bir ilişki vardır. Dolayısıyla eğitimsel etkiler öğrenciler doyuma ulaştığında ortaya çıkmaktadır. Öğrenci

memnuniyeti basitçe öğrencilerin aldıkları hizmetlerden ne ölçüde memnun oldukları ve tatmin oldukları olarak özetlenebilir.

• *Öğretim elemanı doyumu*: Öğretim elemanlarının ve personelin işlerinde hissettiği tatmin ve memnuniyettir. Memnuniyetin yüksek olması, yaptıkları işe olumlu yansımaktadır.

Yapılan bir çalışmada uzaktan eğitimin kalitesi öğrencilerin bakış açısıyla incelenmiş ve uzaktan eğitimin kalitesi yedi boyutta ele alınmıştır: etkileşim, öğretim üyesi desteği, kurumsal kalite güvence, kurumsal güvenilirlik, öğrenci desteği, bilgi teşviki ve öğrenme görevleri şeklindedir. Araştırmanın bulguları kurumsal kalite güvence mekanizmalarının ve kurumsal güvenilirliğin, öğrencilerin bakış açılarına göre uzaktan eğitimin kalitesini belirlemede oldukça etkili olduğunu göstermektedir. Başka bir deyişle, öğrenciler açık politikalara ve yönergelere göre yürütülen ve ulusal düzeyde tanınan ve uluslararası düzeyde tanınan yüksek kaliteli bir temel üzerine inşa edilen eğitim programlarına güvenmektedirler (Jung, 2011).

Uzaktan Eğitim ile Geleneksel Eğitimin Farkı

Ülkemizin geleneksel eğitimine baktığımızda ülkemizin geleneksel eğitiminde bazı sorunların olduğu görülmektedir. Öncelikle mesafelerin uzun olması, okul kapasitesinin yetersiz olması, teknolojinin zayıf olması ve öğretmen sayısının yetersiz olması söz konusudur. Uzaktan eğitim ile geleneksel eğitim arasındaki farklara bakıldığında; öğrenci ile öğretmenin farklı yerlerde olduğu ve öğrenme sorumluluğunun öğrenciye ait olduğu, kendi belirlediği aralıklarla dersi izleyebildiği ve derse hâkim olduğu söylenebilmektedir. Aynı dersi tekrarlama imkânı ile kişiye özel bir eğitim almakta ve katılım zorunluluğu olmadığı için istediği zaman, istediği yerde izleyebilmektedir (Bahşi, 2019).

Günümüzde teknolojinin eğitim alanında yaygınlaşmasıyla birlikte uzaktan eğitim popüler hale gelmiş ve dünyada olağanüstü dönemlerde kullanılan tek eğitim sistemi haline gelmiştir. Uzaktan eğitimle birlikte hayatımıza yeni terminoloji girmiştir. Bunlar arasında sanal sınıflar, e-öğrenme, yaşam boyu öğrenme, çevrimiçi uzaktan eğitim, senkron ve asenkron öğrenme, bilgisayar destekli eğitim, hibrit eğitim ve öğrenme yönetim sistemleri yer almaktadır. Uzaktan eğitimin amaçları; örgün eğitimi desteklemek, esnek müfredat oluşturmak, eşit bir toplum sağlamak, yaşam boyu eğitim ve işbaşı eğitimi sağlamak, eğitimin kalitesini artırmak, yenilikçi bir ortam yaratmak ve ne olursa olsun eğitim hakkını sağlamaktır (Uluğ, 2017).

Uzaktan Eğitimde Öğretmen Roller

Öğretmenlik belirli alanlarda bilgi ve beceri gerektiren bir meslek olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin mesleklerini yerine getirebilmeleri için belirli yeteneklere sahip olmaları gerekmektedir (Şişman, 2001). Geleneksel eğitimde olduğu gibi uzaktan eğitimde de en önemli değişkenlerden biri öğretmendir. Başarılı uzaktan eğitim büyük ölçüde öğretmenlere bağlıdır. Çünkü bu sistemde öğrencinin işi kolaylaşırken öğretmenin rol ve sorumlulukları da arttırmaktadır (Arabacı ve Kardaş, 2022).

Kavrat ve Türel'in (2013) belirttiği gibi uzaktan eğitime geçişte öğretmenlerin görev ve sorumlulukları farklılık gösterirken rolleri de kaçınılmaz olarak değişecektir. Geleneksel eğitimin gerektirdiği rollerin yanı sıra öğretmenlerin uzaktan eğitimde de yeni roller

üstlenmeleri gerekmektedir. Aksi takdirde öğrencilerin daha kolay ulaşabilecekleri veya öğretmenin bilgi edinmesini gerektirmeyen web siteleri onlara daha çekici gelecektir.

Uzaktan eğitimde öğretmen rolleri geleneksel eğitimdekilere benzer ve öğrencileri anlama, öğretimi planlama, öğretim materyalleri geliştirme, öğretme, öğretimi yönetme, başarıyı ölçme ve değerlendirme, rehberlik sağlama, temel becerileri geliştirme, ders dışı etkinliklere katılma, kendini geliştirme ve geliştirmeyi içermektedir. Ayrıca geleneksel eğitimde öğretmenin rolünde okul geliştirme rolü, uzaktan eğitimde öğretmenin rolüne ait değildir; diğer tüm roller, uzaktan eğitimde öğretmenin rolüne dâhildir (Uğur, 2014).

Uzaktan Eğitimde Öğrenci Rollerini

Uzaktan eğitimin ilk yıllarında öğrenme süreci yazışma yoluyla yürütülüyordu. Daha sonra tek yönlü radyo ve televizyon yayınlarıyla uzaktan eğitime devam edilmiştir. Her iki dönemde de öğrenciler pasif alıcı konumundaydı ve öğrenci merkezli bir eğitim sağlanmıyordu. Günümüzde bu durum değişmiş, modern uzaktan eğitimde öğrenci merkezli eğitim uygulamaları uygulanmaya başlanmıştır. Bilim ve teknolojinin hızla gelişmesi ve öğrenci merkezli eğitim kavramlarının uygulamaya konulmasıyla birlikte eğitim faaliyetleri okulların sınırlarını aşmış, öğretmen ve öğrencilerin eğitim sürecindeki rolleri değişmeye başlamıştır. Günümüzün uzaktan eğitiminde öğrenciler daha aktif hale gelmiş, araştırarak, üretmek ve bilgiyi paylaşarak gerekli rolleri yerine getirmiş, kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu üstlenmiş, kendi hızlarında çalışarak ve öğretmenleri ile etkileşime girerek daha aktif hale gelmişlerdir (Anderson, 2003).

Uzaktan eğitimde öğrenciler içerikle, öğretmenlerle ve diğer öğrencilerle etkileşim halindedir. Uzaktan eğitimde öğrenci rolleri öğrenci etkileşimlerine göre değişmektedir. Öğrenme araçlarına erişebilen, teknolojiyi kullanan, çalışma tarzları ve alışkanlıkları edinen, öğrenme amaç ve hedeflerine ulaşan, yaşam tarzı olan, kişisel özelliklere ve kişilik temalarına sahip, sorumluluk duygusuna sahip kişiler, kazanımlar açısından danışmanlara rehberlik edebilirler. Farklı yaklaşımları benimseyebilir ve klasik öğrenme gibi tek başına veya bir öğretmen eşliğinde çalışarak öğrenciler, etkili bir şekilde etkileşim kurarak, kendi performanslarını değerlendirip yargılayarak uzaktan eğitimin rolünü yerine getirebilir ve iletişim engellerine neden olan psikolojik ön yargılardan kurtulabilirler (İşman, 2008).

Uzaktan Eğitimin Sınırlılıkları

Uzaktan eğitimin sınırlılıkları arasında uygulamalı derslerden tam olarak yararlanılamaması ve uzaktan eğitime uygun olmayan derslerin uzaktan eğitim yoluyla verilmesi durumunda verimsiz olması yer almaktadır (Kaya, 2002). Bu soru aynı zamanda bu çalışmanın çıkış noktasını oluşturması açısından da önemlidir. Ayrıca öğrenciler uzaktan eğitim derslerine yeterince hazırlanamamakta, sınıf ortamında diğer öğrencilerle etkileşime girmeye alışık olan öğrenciler, iletişimin kısıtlılığı nedeniyle kendilerini yalnız hissetmekte ve sınıfın sağladığı destekleyici atmosferden yararlanamamaktadır. Öğrenme ortamında gerekli olan öğrenci sosyalleşmesi, öğretmen ve öğrenciler arasında yüz yüze etkileşim ve göz teması. Sınıfta ortaya çıkabilecek öğrenme güçlüklerine iletişim eksikliği ve zamanında müdahale edilememesi, sınıf yönetiminde zorluklara yol açmaktadır. Öğretmenler uzaktan eğitimin sınırlılıklarından biridir (Sarıabdullahoğlu ve Ersoy, 2008).

Sınıf yönetimi, eğitimin kalitesini belirleyen önemli bir konudur çünkü ister gerçek bir sınıf ister sanal bir sınıf olsun, sınıftaki öğrenme ortamının ve deneyiminin düzenlenmesi beklenen sonuçlara ulaşılmasını doğrudan etkileyecektir. Dolayısıyla uzaktan eğitimde sınıf yönetiminin zorluğu uzaktan eğitimin önemli sınırlılıklarından biridir (Aydn, 2019).

Yüz yüze etkileşimin olmaması nedeniyle öğrenci-öğrenci iletişiminin yetersiz olması, geri bildirim yetersiz olması, idari destek eksikliği, öğretim üyesi ve öğrenci destek hizmetlerinin yetersiz olması, beklentilerin tam olarak karşılanmaması nedeniyle öğrencinin hayal kırıklığı yaşaması, ders materyallerinin öğrencilere yönelik olarak yeterince karşılanmaması uzaktan eğitim ve tasarım, kolej/sınıf ortamının kötü olması, aidiyet duygusunun olmaması, teknolojinin doğru ve etkili kullanılmaması, öğrencilerin kütüphaneye erişememesi, öğretmenlerin uzaktan eğitim tecrübesinin olmaması, eğitimin uzaktan eğitime uygun ders tasarlamaması, öğretmenler uzaktan eğitim derslerine önem verilmemesi, bu derslere karşı daha dikkatsiz olmalarına neden olması eğitimin önemli bir sınırlılığıdır (Bilgiç ve Tüzün, 2015). Ayrıca 1970'li yıllarda uzaktan eğitim öğrencilerin dikkatini dağıttığı, okulları yabancılaştırdığı ve gerçek bir üniversite veya sınıf ortamı sağlayamadığı için eleştirilmiştir (Keegan, 1996).

Teknolojinin günümüzdeki kadar gelişmiş olmadığı dikkate alındığında bu eleştiriler haklı olabilir ancak günümüzde “sanal sınıf” kavramı milyonlarca öğrencinin çokça konuştuğu ve kullandığı bir gerçeklik haline gelmiştir. Uzaktan eğitim, öğrencilerin sınıf deneyimlerini, akademik tartışmaları ve sosyal etkileşim için doğal fırsatları kaçırmamasına neden olduğu için eleştirilmiştir. Günümüzde geleneksel eğitimden veya uzaktan eğitimden tamamen vazgeçmek mümkün değildir. Ancak birçok araştırma, teknoloji geliştikçe eğitimin de buna ayak uydurması gerektiğini savunuyor. Bu nedenle sürekli değişen dünyada geçmişe takılıp kalmamalı, yeniliğin getirdiği kısıtlamaları azaltmak öncelikli hedef olmalıdır (Yıldırım vd. 2011).

Uzaktan Eğitimin Gerekliği

Modern yaşamın ve ekonominin temel faydaları karşılıklı bağımlılık, küreselleşme, süreçlerin hızlı gelişimi ve sürekli değişen uygulamalardır. Küreselleşme yakın geçmişte kalıcı ve bilinmeyen gerilimler, sorunlar ve çatışmalar yarattı. Bu, sistemin hızla çökmesi yerine sürdürülebilir bir şekilde gelişmesini sağlamak için kurumların yeni nesil iş insanlarını ve toplum vatandaşlarını eğitmek için dış şoklara hızlı ve yeterli şekilde uyum sağlamasını gerektirir (Kicheva ve Dimitrova, 2021). Bu bağlamda uzaktan eğitime geçişin nedenlerini şu şekilde sıralanmaktadır (Çiftçi, 2015):

- Bilgi ve iletişim teknolojisinin hızla gelişmesi,
- Nüfus artışı nedeniyle resmi kurumların yetersiz olması,
- Uzaktan eğitimin maliyet açısından daha uygun olması,
- Uzaktan eğitimin fırsat ve fırsat eşitliği açısından daha fazla kişiye fayda sağlaması,
- Örgün eğitimi olmayan yetişkinler de yararlanabilir.

Ayrıca uzaktan eğitim (Moore ve Kearsley, 2012):

- Erişimin kolaylaştırması,

- İşgücü becerilerini geliştirme fırsatları sağlamak,
- Eğitim kaynaklarının maliyet etkinliğini artırmak,
- Mevcut eğitim yapılarının kalitesini iyileştirmek,
- Eğitim sisteminin kapasitesinin genişletilmesi,
- Farklı yaş grupları arasındaki eşitsizlikleri dengelemek,
- Belirli hedef gruplara özel eğitim seçenekleri sunmak,
- Kilit hedef gruplara anında eğitim fırsatları sunmak,
- Yeni alanlarda eğitim için yeterli yetenekleri sağlamak,
- Kariyer ve aile hayatında birlik sağlamak,
- Eğitim deneyimine uluslararası bir boyut kazandırması nedeniyle özellikle son yıllarda geniş çapta kabul görmüş ve uygulanmıştır.

Ekonomik kalkınma için gerekli olan insan sermayesi ilk sırada gelir. Hiç şüphe yok ki beşeri sermaye oluşumunun temel dayanağı, öğrencilere entelektüel, fiziksel ve ruhsal gelişim için gerekli bilgi, beceri ve yetenekler kazandırmayı amaçlayan bir eğitim sürecidir. Bu anlamda normal öğrenme sürecini sekteye uğratan herhangi bir kriz, öğrenciler ve ekonominin tamamı için ciddi sonuçlar doğurabilmektedir (Kicheva ve Dimitrova, 2021).

Chaney'in (2006) belirttiği gibi uzaktan eğitim kalıcı olsa da gelecekte sayısı artacak ve kullanım olanakları sınırsız olacaktır. Ancak öncelikle işin profesyonel tarafında maliyetler, yatırım, eğitim, yönetim organizasyonu, öğrenme izleme ve değerlendirme ile öğrenci ve öğretmenleri destekleme ihtiyacı konularında iyi bir anlayışa sahip olmaları önemlidir. Bu nedenle öncelikle yeni ve farklı sunum sistemleri dikkate alınarak uzun vadede planlanmalı, geliştirilmeli ve uygulanmalıdır.

Uzaktan eğitimin sağlıklı ve sürekli olarak yürütülebilmesi için uzaktan eğitim hayatımıza girmiş olup, öğrencilerin bu hizmeti aldığı yurt veya evlere kesintisiz yüksek hızlı internet erişiminin sağlanması gerekmektedir. Maddi nedenlerden dolayı evinde bilgisayar veya dizüstü bilgisayar bulunmayan öğrencilere Milli Eğitim Bakanlığı tarafından teknolojik cihazların sağlanması eğitim sürecinin aksamadan devam etmesini sağlayacaktır (Karakaya vd., 2020). Eğitim alanındaki tüm bilimsel araştırmalar neredeyse evrensel olarak kabul edilen bir varsayıma dayanmaktadır: Bu varsayım Öğretme, okul ve sınıf ortamında gerçekleşen etkinlikleri ifade eder şeklindedir (Moore, 1990).

Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Yarar Algıları

Uzaktan eğitim bu kadar yaygın hale geldiğinden yani anaokulundan üniversiteye kadar kullanılması zorunlu hale geldiğinden öğrenci, öğretmen ve velilerin görev ve sorumlulukları değişmiştir (Aktan Acar vd., 2021). Salgının ardından başlangıçta örgün eğitime destek olan uzaktan eğitim, acil durum uzaktan eğitimine dönüşerek hayatımızda giderek daha önemli bir rol üstlenmeye başlamıştır. Eğitim ve öğretim paydaşlarının uzaktan eğitime yönelik algıları da kaçınılmaz olarak değişecektir (Darling-Hammond ve Hyler, 2020). Öğretmenlerin acil uzaktan eğitimde görev ve sorumluluklarını yerine getirmeleri, uzaktan eğitime yönelik görüş ve tutumlarının olumlu olması gerekmektedir. Bu algı ve

tutumlar öğretmenlerin uzaktan eğitimde sistem ve teknolojileri kullanma düzeyini etkileyen faktörler arasındadır (Can, 2020). Acil uzaktan eğitime olumlu bakan öğretmenlerin varlığı verilen eğitimin kalitesine olumlu etki yapacaktır (Türküresin, 2020).

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Öğretmenlerin uzaktan eğitimin yararına yönelik algılarının analizinin yapılması amacıyla yürütülen bu çalışmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Genel tarama modeli nicel araştırma yöntemlerinden biridir. Evrensel tarama modelinde, çok sayıda ögeden oluşan bir evrende, evrenin tamamı veya ondan alınan bir takım örnekler veya örnekler taranarak evren hakkında genel bir yargıya varılmaktadır (Karasar, 2011).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Malatya ilinde bulunan okullarda görev yapmakta olan öğretmenlerdir. Araştırmanın örnekleme, evren içerisinden belirlenmiş olan 360 öğretmendir. Araştırmaya katılmak gönüllülük esasına dayanmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin sosyodemografik özelliklerinin dağılımı Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Öğretmenlerin Sosyodemografik Özellikleri

		f	%
Cinsiyet	Erkek	174	48,33
	Kadın	186	51,67
Yaş	30 ve altı	84	23,33
	31-40	169	46,94
	41 ve üzeri	107	29,73
Branş Grubu	Sözel	122	33,89
	Sayısal	113	31,39
	Güzel Sanatlar	125	34,72
Eğitim Düzeyi	Lisans	194	53,88
	Lisansüstü	166	46,12
Toplam		360	100,0

Tabloya bakıldığında araştırmaya katılan 360 öğretmenden %51,67’sinin kadın, %46,94’ünün 31-40 yaşlarında, 34,72’sinin branşı güzel sanatlar gurubunda, %53,88’i de lisans düzeyinde eğitim almıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak Yıldız (2015) tarafından geliştirilen “Uzaktan Eğitime Yönelik Yarar Algısı” ölçeği kullanılmıştır. 5’li likert tipinde olan ölçek, 16 ifadeden oluşmaktadır ve 3 alt boyutu bulunmaktadır. Ölçeğin güvenirlik analizinde “Öğrenme Ürünlerinin Etkililiği” alt boyutunun .82, “Öğrenme Yaşantılarının Zenginliği” alt boyutunun .91, “Sistemin Ekonomikliği” alt boyutunun .74 ve ölçek toplamının .891 olduğu bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak alınmış ve analizler SPSS 24.0 programı ile yapılmıştır. Analizler öncesinde araştırma bulgularının normallik analizi yapılmıştır. Normallik analizi Bulguları Tablo 2'deki gibidir.

Tablo 2. Normallik Analizi

	Ort.	Ss.	Çarpıklık	Basıklık
Öğrenme Ürünlerinin Etkililiği	3,652	0,958	0,412	-0,112
Öğrenme Yaşantılarının Zenginliği	3,421	0,874	0,337	-0,510
Sistemin Ekonomikliği	3,325	0,841	0,492	0,444
Ölçek Toplamı	3,446	0,855	0,620	0,860

Tablo 2'de yar alan verilere göre araştırmanın veri setinin çarpıklık ve basıklık katsayıları -0,510 ile 0,860 arasında değişmektedir. Çarpıklık ve basıklık katsayılarının -1.5 ile +1.5 olduğu zaman normal dağılım olduğu kabul edilmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Buna göre analizler yapılırken parametrik tersler yapılmıştır.

Bulgular

Araştırmada öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik yarar algıları bazı sosyodemografik özelliklerine göre analiz edilmiştir.

Tablo 3. Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Yarar Algılarının Analizi

		n	Ort.	Ss.	t	p
Öğrenme Ürünlerinin Etkililiği	Erkek	174	3,335	0,925	-0,412	0,065
	Kadın	186	3,400	0,935		
Öğrenme Yaşantılarının Zenginliği	Erkek	174	3,212	0,895	-1,001	0,042
	Kadın	186	3,224	0,899		
Sistemin Ekonomikliği	Erkek	174	3,421	0,845	1,660	0,055
	Kadın	186	3,336	0,855		
Ölçek toplamı	Erkek	174	3,330	0,901	1,425	0,051
	Kadın	186	3,347	0,910		

Tabloya göre araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyetleri ile alt boyutlardan öğrenme yaşantılarının zenginliği alt boyutu arasında anlamlı farklılık bulunurken ($p < 0,05$), diğer alt boyutlar ve ölçek toplam puanı ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p > 0,05$).

Tablo 4. Yaşa Göre Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Yarar Algılarının Analizi

		n	Ort.	Ss.	F	p
Öğrenme Ürünlerinin Etkililiği	30 ve altı	84	4,011	0,925	2,621	0,325
	31-40	169	3,960	0,963		
	41 ve üzeri	107	3,990	0,895		
Öğrenme Yaşantılarının Zenginliği	30 ve altı	84	3,821	0,895	1,998	0,085
	31-40	169	4,021	0,852		
	41 ve üzeri	107	3,956	0,742		

Sistemin Ekonomikliği	30 ve altı	84	4,002	0,845	3,265	0,000
	31-40	169	4,019	0,795		
	41 ve üzeri	107	3,985	0,841		
Ölçek Toplamı	30 ve altı	84	4,021	0,901	2,845	0,126
	31-40	169	3,995	0,855		
	41 ve üzeri	107	3,961	0,623		

Tabloya göre araştırmaya katılan öğretmenlerin yaşı ile alt boyutlardan sistemin ekonomikliği alt boyutu arasında anlamlı farklılık bulunurken ($p < 0,05$), diğer alt boyutlar ve ölçek toplam puanı ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p > 0,05$).

Tablo 5. Branş Gurubuna Göre Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Yarar Algılarının Analizi

		n	Ort.	Ss.	F	p
Öğrenme Ürünlerinin Etkililiği	Sözel	122	4,065	1,421	3,241	0,001
	Sayısal	113	3,951	1,400		
	Güzel Sanatlar	125	3,089	0,899		
Öğrenme Yaşantılarının Zenginliği	Sözel	122	3,952	0,996	2,996	0,140
	Sayısal	113	3,855	1,625		
	Güzel Sanatlar	125	2,888	0,425		
Sistemin Ekonomikliği	Sözel	122	4,001	1,216	3,126	0,042
	Sayısal	113	3,911	1,110		
	Güzel Sanatlar	125	3,122	1,003		
Ölçek Toplamı	Sözel	122	3,841	0,965	3,024	0,049
	Sayısal	113	3,568	0,876		
	Güzel Sanatlar	125	2,913	1,320		

Tablo 5'e göre araştırmaya katılan öğretmenlerin branş gurubu ile alt boyutlardan öğrenme yaşantılarının zenginliği alt boyutu arasında anlamlı farklılık bulunmazken ($p > 0,05$), diğer alt boyutlar ve ölçek toplam puanı ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p < 0,05$).

Tablo 6. Eğitim Durumuna Gurubuna Göre Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Yarar Algılarının Analizi

		n	Ort.	Ss.	t	p
Öğrenme Ürünlerinin Etkililiği	Lisans	194	3,021	0,985	1,925	0,001
	Lisansüstü	166	3,865	1,625		
Öğrenme Yaşantılarının Zenginliği	Lisans	194	3,465	1,475	1,412	0,000
	Lisansüstü	166	3,325	1,326		
Sistemin Ekonomikliği	Lisans	194	3,411	1,422	2,123	0,055
	Lisansüstü	166	3,880	1,362		
Yarar Algıları	Lisans	194	3,214	1,001	1,949	0,030
	Lisansüstü	166	3,317	0,995		

Tablo 6'ya göre araştırmaya katılan öğretmenlerin eğitim durumu alt boyutlardan sistemin ekonomikliği alt boyutu arasında anlamlı farklılık bulunmazken ($p > 0,05$), diğer alt boyutlar ve ölçek toplam puanı ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p < 0,05$).

Tartışma Sonuç ve Öneriler

Öğretmenlerin cinsiyetleri ile öğrenme yaşantılarının zenginliği alt boyutu arasında anlamlı farklılık bulunurken, diğer alt boyutlar ve ölçek toplam puanı ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Karaca ve arkadaşları (2021) yaptıkları araştırmada öğretmenlerin cinsiyetleri ile uzaktan eğitim faaliyetlerine ilişkin yarar algıları arasında istatistiksel farklılık bulunmadığını belirlemişlerdir. Dursun ve Yıldız (2022) yaptıkları araştırmada öğretmenlerin cinsiyetleri ile uzaktan eğitime yönelik algı arasında anlamlı fark olmadığını belirlemişlerdir. Gündüzalp (2022) araştırmasında öğretmenlerin cinsiyetleri ile uzaktan eğitime yönelik algı düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmadığını belirlemiştir. Kadın öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik yarar algıları daha yüksektir. Kadın öğretmenler iş ve arasındaki yoğun çalışmalarını biraz olsun hafifletecek olan uzaktan eğitimin daha yararlı olduğunu düşünebilmektedirler.

Öğretmenlerin yaşı ile sistemin ekonomikliği alt boyutu arasında anlamlı farklılık bulunurken, diğer alt boyutlar ve ölçek toplam puanı ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Dursun ve Yıldız (2022) yaptıkları araştırmada öğretmenlerin yaşı ile uzaktan eğitime yönelik algı arasında anlamlı fark olduğunu belirlemişlerdir. Gündüzalp (2022) araştırmasında öğretmenlerin yaşı ile uzaktan eğitime yönelik algı düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunduğunu belirlemiştir. Özellikle yaşı ilerlemiş olan öğretmenlerin teknoloji bilgilerindeki eksiklikler sebebiyle uzaktan eğitime yönelik yarar algıları düşülebilmektedir.

Öğretmenlerin branş gurubu ile öğrenme yaşantılarının zenginliği alt boyutu arasında anlamlı farklılık bulunmazken, diğer alt boyutlar ve ölçek toplam puanı ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Gündüzalp (2022) araştırmasında öğretmenlerin branşları ile uzaktan eğitime yönelik algı düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmadığını belirlemiştir. Güzel sanatlar öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik yarar algıları diğer öğretmenlere göre daha düşüktür. Güzel sanatlar derslerinin ödev kontrolü gibi öğretmen ve öğrencinin bir arada olmalarının gerekliliğinden dolayı uzaktan işlenmesinin zor olması sebebiyle güzel sanatlar öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik algı düzeyleri düşük olabilmektedir.

Öğretmenlerin eğitim durumu ile sistemin ekonomikliği alt boyutu arasında anlamlı farklılık bulunmazken, diğer alt boyutlar ve ölçek toplam puanı ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Karaca ve arkadaşları (2021) yaptıkları araştırmada öğretmenlerin eğitim durumu ile uzaktan eğitim faaliyetlerine ilişkin yarar algıları arasında istatistiksel farklılık bulunmadığını belirlemişlerdir. Dursun ve Yıldız (2022) yaptıkları araştırmada öğretmenlerin yaşı ile uzaktan eğitime yönelik algı arasında anlamlı fark olmadığını belirlemişlerdir. Gündüzalp (2022) araştırmasında öğretmenlerin eğitim durumu ile uzaktan eğitime yönelik algı düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmadığını belirlemiştir. Öğretmenler aldıkları eğitim ile uzaktan eğitim yöntemleri ve uzaktan eğitimin yararları hakkında daha çok bilgiye sahip oldukça bu yöndeki algı düzeyleri de yükselebilmektedir.

Araştırma sonucunda kadın öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik yarar algı düzeyinin erkek öğretmenlere göre daha yüksek olduğu, yaşın ilerlemesiyle uzaktan eğitime yönelik yarar algı düzeyinin düştüğü, güzel sanatlar öğretmenlerinin diğer branşlardaki öğretmenlere göre uzaktan eğitime yönelik yarar algı düzeylerinin düşük olduğu, eğitim düzeyinin yükselmesinin uzaktan eğitime yönelik yarar algı düzeyini yükselttiği sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik yarar algı düzeylerinin yükselmesi amacıyla uzaktan eğitim uygulamaları ve teknoloji bilgisi konusunda öğretmenlere hizmet içi eğitimlerin daha fazla verilmesi gerekmektedir.

Kaynakça

- Abel Jr, A. (2020). The phenomenon of learning at a distance through emergency remote teaching amidst the pandemic crisis. *Asian Journal of Distance Education*, 15(1), 127-143
- Ak, A., Oral, B. ve Topuz, V. (2018). Marmara Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu uzaktan öğretim sürecinin değerlendirilmesi. *Bilim Eğitim Sanat ve Teknoloji Dergisi*, 2(1), 73-80.
- Aktan Acar, E., Erbaş, Y. H., ve Eryaman, M. Y. (2021). Okul öncesi öğretmenlerinin Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi-AUAd*, 7(4), 31-54.
- Akçay, R. C. (2006). *Türk eğitim sistemi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Alkan, C. (2011). *Eğitim teknolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Alkan, C., Doğan, H.ve Sezgin, S.İ. (1996). *Mesleki ve teknik eğitimin esasları: kavramlar, gelişmeler, uygulamalar, yönelmeler*. Ankara: Gazi Büro Kitabevi.
- Anderson, T. (2003). Getting the Mix Right Again: An updated and theoretical rationale for interaction. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 4(2), 1-14.
- Arabacı, S. ve Kardaş, F. (2022). Öğretmenlerin uzaktan eğitim algısı. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 41, 166-174,
- Aydın, A. (2019). *Sınıf yönetimi*. 20. Baskı, Ankara: Pegem Akademi.

- Bahat, İ. (2013). *Halk eğitim merkezi yöneticilerinin hayat boyu öğrenme algısı*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Bahşi, A. (2019). *Uzaktan ve örgün eğitim öğrencilerinin eğitsel düşünce ve uygulamaları*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Bartley-Bryan, J. M. (2010). *Quality indicators of successful distance learning by educational leaders: a Caribbean case study*. The Sixth Pan Commonwealth Forum on Open Learning Access and Success in Learning: Global Developmental Perspectives.
- Bilgiç, H. G. ve Tüzün, H. (2015). Yükseköğretim kurumları web tabanlı uzaktan eğitim programlarında yaşanan sorunlar. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 26-50.
- Can, T. (2003). Bolu orta öğretim okulları yöneticilerinin teknolojik liderlik yeterlilikleri. *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET*, 2(3), 94-107.
- Chaney, B. H. (2006). *History, theory, and quality: indicators of distance education: a literature review* Doctoral dissertation, CHES, Texas A&M University, Office of Health Informatics.
- Çakmak, Ö. (2008). Eğitimin ekonomiye ve kalkınmaya etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (11), 33-41.
- Çevik, M. (2008). *Öğretmenlik mesleği dışında kamu kurumlarında görev yapan eğitim fakültesi fen alanı mezunlarının bölüm bilgilerinin iş hayatlarına ve günlük yaşantılarına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çiftçi, A. (2015). Örgün eğitim-öğretim ile yaygın eğitim-öğretim ikilemi üzerine. *Yeğitek Uzaktan Eğitim Özel Sayısı*, 12, 42-45.
- Darling-Hammond, L., & Hyler, M. E. (2020). Preparing educators for the time of COVID... and beyond. *European Journal of Teacher Education*, 43(4), 457- 465.
- Demirel, Ö. ve Kaya, Z. (2011). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Dursun, İ. E. ve Yıldız, B. B. (2019). Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik algılarının farklı değişkenlere göre incelenmesi: İstanbul ili örneği. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 8(17), 74-99.

- Ehlers, U. D. (2007). Quality Literacy-Competencies for Quality Development in Education and e-Learning. *Educational Technology & Society*, 10(2), 96-108.
- Erfidan, A. (2019). *Derslerin uzaktan eğitim yoluyla verilmesiyle ilgili öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri: Balıkesir üniversitesi örneği*. Yüksek Lisans Tezi Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Balıkesir.
- Erden, M. K. ve Uslupehlivan, E. (2020). Eğitimde teknoloji kullanımının bugünü ve geleceğine ilişkin öğretmen adaylarının düşüncelerinin incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 109-126.
- Ertürk, S. (2013). *Eğitimde program geliştirme*. 6. Baskı, Ankara: Edge Akademi Yayınları.
- Gündüzalp, C. (2021). Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik algı ve tutumları. *Caucasion Journal of Science*, 8(2), 247-271.
- Güneş, F. (2014). *Eğitimde temel kavramlar ve çağdaş yönelimler. eğitim bilimine giriş*. Ankara: Pegem Akademi.
- Güngören, Ö. C., Erdoğan, D. G. ve Uyanık, G. K. (2019). Uzaktan eğitim tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin çevrimiçi öğrenme ortamında yaşadıkları zorluklar. (Der.), *Book of Proceedings* içinde (146-151). Sakarya: Edugarden.
- Gürer, M. D. (2018). Uzaktan eğitimin temelleri. E. Tekinarslan, M. D. Gürer (Ed.), *Uzaktan eğitim*. (3-26). Ankara: Pegem Akademi.
- Jung, I. (2011). The dimensions of e-learning quality: from the learner's perspective. *Educational Technology Research and Development*, 59(4), 445-464.
- İlgaz, H. (2008). *Uzaktan eğitimde teknoloji kabulünün ve topluluk hissini öğrenen memnuniyetine katkısı*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- İşman, A. (2008). *Uzaktan eğitim*. 4. Baskı, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- İşman, A. (2022). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Karaca, İ., Karaca, N., Karamustafaoğlu, N. ve Özcan, M. (2021). Öğretmenlerin uzaktan eğitimin yararına ilişkin algılarının incelenmesi. *Humanistic Perspective*, 3(1), 209-224.

- Karakaya, F., Adıgüzel, M., Üçüncü, G., Çimen, O. ve Yılmaz, M. (2020). Teachers' views towards the effects of covid-19 pandemic in the education process in Turkey. *Participatory Educational Research (PER)*, 8(2), 17-30.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kavrat, B. ve Türel, Y. K. (2013). Çevrimiçi uzaktan eğitimde öğretmen rollerini ve yeterliliklerini belirleme ölçeği geliştirme. *The Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 1(3), 23-33.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Keegan, D. (1996). *Foundations of distance education*. 3. Baskı, New York: Routledge.
- Kılıç, S. ve Gümüseli, A. (2010). İstanbul ili vakıf üniversitelerine bağlı meslek yüksekokullarında görevli öğretim elemanlarının iş doyum düzeyleri. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 39(2), 290-309.
- Kicheva, M. & Dimitrova, B. (2021). Distance education during the 2020 global crisis lockdown. *SHS Web of Conferences*, 92(01019), 1-10.
- Mehrotra, C., Hollister, C. D., & McGahey, L. (2001). Distance learning: Principles for effective design, delivery, and evaluation. Sage Publications.
- Mercan, A. (2018). *Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim ile ilgili görüşleri ve hazırbulunuşlukları: Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Fen Bilimleri enstitüsü, Afyon.
- Moore, M. G. (1990). Background and overview of contemporary American distance education. In M. Moore (Ed.), *Contemporary Issues in American Distance Education* (pp.12-26). New York: Pergamon.
- Moore, M. G., & Kearsley, G. (2012). *Distance education: A systems view of online learning* (3rd ed.). Belmont: Wadsworth.
- Odabaş, H. (2003). İnternet tabanlı uzaktan eğitim ve bilgi ve belge yönetimi. *Türk Kütüphaneciliği*, 17(1), 22-36.
- Özkul, A. E. ve Girginer, N. (2001). Uzaktan eğitimde teknoloji ve etkinlik. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (3), 107-117.

- Sadeghi, M. (2019). A shift from classroom to distance learning: Advantages and limitations. *International Journal of Research in English Education*, 4(1), 80-88.
- Sağlam Çiçek, A. (2014). *Eğitim bilimine giriş*. 3. Baskı, Ankara: Maya Akademi.
- Sariabdullohoğlu, A. ve Ersoy, A. F. (2008). Uzaktan eğitim. *Karınca Kooperatif Postası*, 73(860), 26-35.
- Simpson, O. (2002). *Supporting students in online, open and distance education*. 2. Baskı, New York: Stylus Publishing.
- Şimşek, N. (2012). Uzaktan eğitimde kalite göstergeleri ve teknoloji temelli uzaktan eğitimin bu göstergeler açısından değerlendirilmesi. *Journal of Educational Sciences & Practices*, 11(21), 1-24.
- Şişman, M. (2001). *Öğretmenliğe giriş*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Türküresin, H. (2020). Covid-19 pandemi döneminde yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarının öğretmen adaylarının görüşleri bağlamında incelenmesi. *Milli Eğitim*, 49(1), 597-618.
- Türkkan, A. (2019). *Halk eğitim merkezi yönetici ve öğretmenlerinin hayat boyu öğrenme algısı ile mesleki doyum arasındaki ilişki*. Marmara Üniversitesi İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Uğur, S. (2014). Açık ve uzaktan öğrenmede öğretmenlerin rolleri. *İçinde. Özkul, AE, Aydın, CH, Toprak, E., & Kumtepe, EG (Ed.) Açıköğretimle*, 30, 1-13.
- Uluğ, H. (2017). *Uzaktan İngilizce öğretiminin öğrenenlerin akademik başarı, yabancı dile yönelik kaygıları ve erişişe etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- UNESCO. (2020). COVID-19 Education Response Webinar: Distance learning strategies: What do we know about effectiveness? Synthesis report. Erişim adresi: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000373350>
- Uşun, S. (2006). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yavuz, M. (2018). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Yıldırım, D., Tüzün, H., Çınar, M., Akıncı, A., Kalaycı, E., Bilgiç, H. G. ve Yüksel, Y. (2011). Uzaktan eğitimde kullanılan eşzamanlı sanal sınıf araçlarının karşılaştırılması. *Akademik Bilişim*, 451-456.
- Yıldız, M. (2015). *Uzaktan eğitim programlarında ders veren öğretim elemanlarının uzaktan eğitime yönelik bilgi, inanç ve uygulamaları arasındaki ilişkiler*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Yungul, O. (2018). Müzik Eğitiminde web tabanlı uzaktan eğitim. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2(7), 1333-1348.